

Odluka:

PŽ 3502/2022-3

Zbirni podatci

Broj odluke: PŽ 3502/2022-3

Datum odluke: 09.05.2023

Vrsta odluke: Presuda i rješenje

[Poveznica do dokumenta na portalu IUS-INFO](#)

Tekst

REPUBLIKA HRVATSKA V
isoki trgovački sud Republike Hrvatske
Savska cesta 62, Zagreb
Poslovni broj: 9 PŽ-3502/2022-3

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A
I
R J E Š E N J E

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Branke Šabarić Zovko, predsjednice vijeća, Dubravke Zubović, sutkinje izvjestiteljice i Nevenke Baran, članica vijeća, u pravnoj stvari tužitelja G. T., OIB B1 vl. obrta T., poljoprivredno gospodarstvo, A1, kojeg zastupa punomoćnik M. B., odvjetnik iz Đakova, protiv tuženika A. B. d.d. OIB B2, A2, pravni slijednik S. B. d.d. Osijek, kojeg zastupa punomoćnik L. J., odvjetnik iz Odvjetničkog društva K. i. P. d.o.o. iz Zagreba, radi utvrđenja ništetnosti i isplate, odlučujući o tužiteljevoj žalbi protiv presude Trgovačkog suda u Osijeku poslovni broj P-54/2022-8 od 7. srpnja 2022., u sjednici vijeća održanoj 9. svibnja 2023.

p r e s u d i o j e

Preinačuje se presuda Trgovačkog suda u Osijeku poslovni broj P-54/2022-8 od 7. srpnja 2022. u točki I. 1 i 3. njezine izreke i sudi:

Utvrđuje se da je nišetna odredba članka 5. Ugovora o kreditu broj 40243/06 od 21. ožujka 2006. i članka 5. Ugovora o kreditu broj B3 od 28. studenog 2007.

r i j e š i o j e

I. Ukida se presuda Trgovačkog suda u Osijeku poslovni broj P-54/2022-8 od 7. srpnja 2022. u točki I. 2. i 4. i točki II. izreke i predmet vraća istom sudu na ponovno suđenje.

II. Odbija se tuženikov zahtjev za naknadu troška sastava odgovora na žalbu u iznosu od 218,99 EUR / 1.650,00 kn.

III. O troškovima postupka u povodu žalbe odlučit će sud u konačnoj odluci.

Obrazloženje

1. Presudom Trgovačkog suda u Osijeku poslovni broj P-54/2022-8 od 7. srpnja 2022. odbijen je tužbeni zahtjev na utvrđenje ništetnosti odredbe članka 5. Ugovora o kreditu broj 40243/06 od 21. ožujka 2006., te da se naloži tuženiku naknaditi tužitelju iznos od 796,34 EUR / 6.000,00 kn; i na utvrđenje da je nišetna odredba članka 5. Ugovora o kreditu broj B3 od 28. studenog 2007. te da se naloži tuženiku platiti tužitelju iznos od 796,34 EUR / 6.000,00 kn, a sve kako je pobliže opisano u izreci (točka I. izreke). Naloženo je tužitelju naknaditi tuženiku parnični trošak u iznosu od 497,71 EUR / 3.750,00 kn (točka II. izreke). Tako je sud riješio ocjenom i analizom predmetnih ugovora te primjenom određenja iz članka 1021., članka 272. i članka 322. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj: 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18 i 126/21; dalje: ZOO).

2. Tužitelj je podnio žalbu protiv presude zbog pogrešne primjene materijalnog prava i bitne povrede odredaba parničnog postupka s prijedlogom drugostupanjskom sudu ukinuti presudu i naložiti sudu izvesti dokaz financijskim vještačenjem, a sve kako je to tužitelj predložio. Traži trošak sastava žalbe u iznosu od 260,47 EUR / 1.962,50 kn.

3. Tuženik je odgovorio na tužiteljevu žalbu koju u cijelosti smatra neosnovanom te predlaže odbiti žalbu i potvrditi presudu. Traži trošak sastava odgovora na žalbu u iznosu od 218,99 EUR / 1.650,00 kn.

4. Žalba je osnovana.

5. Drugostupanjski sud je ispitao prvostupanjsku presudu u granicama razloga određenih u žalbi pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavka 2 točaka 2., 4., 8., 9., 13. i 14. Zakona o parničnom postupku i na pravilnu primjenu materijalnog prava osim u odluci o troškovima postupka.

6. Predmet spora je tužbeni zahtjev na utvrđenje ništetnosti odredbe članka 5. Ugovora o kreditu broj 40243/06 od 21. ožujka 2006. uz zahtjev za isplatu iznosa od 6.000,00 kn na ime više plaćene kamatne stope po predmetnom ugovoru; te utvrđenje nišetnom odredbe članka 5. Ugovora o kreditu broj B3 od 28. studenog 2007. te zahtjev radi isplate iznosa od 6.000,00 kn na ime više plaćene kamatne stope po predmetnom ugovoru.

7. Iz spisa proizlazi da je tužitelj s pravnim prednikom tuženika S. B. d.d. Osijek zaključio dva ugovora o kreditu solemnizirana kod javnog bilježnika i to: Ugovor o kreditu uz valutnu klauzulu broj 40243/06 sa Sporazumom o osiguranju novčane tražbine zasnivanjem založnog prava na nekretninama od 21. ožujka 2006. (list 15. do list 23. spisa) sa otplatnim planom na iznos od 900.000,00 kn odnosno u protuvrijednosti EUR-a prema srednjem tečaju S. B. d.d. Osijek na dan korištenja kredita za kupovinu steonih junica i Ugovor o kreditu uz valutnu klauzulu broj B3 sa Sporazumom o osiguranju novčane tražbine zasnivanjem založnog prava na nekretninama od 28. studenog 2007. sa otplatnim planom na iznos od 2.000.000,00 kn za investicije (list 6. do 14. spisa), te nije sporno da je tužitelj navedene kredite u cijelosti otplatio.

8. Člankom 4. Ugovora o kreditu broj 40243/06 regulirane su kamate, te je regulirana kamata u otplati: tromjesečni EURIBOR vezan uz EUR na dan stavljanja kredita uz otplatu plus 4,50% marže godišnje, te je u točki 7. članka 4. regulirana efektivna kamatna stopa: korisnik kredita izjavljuje da je sukladno važećim propisima upoznat s uvjetima kredita i efektivnom kamatnom stopom (EKS), te da mu je uručen obračun. Prema članku 5. tog Ugovora, korisnik kredita izričito prihvaća sve naknadne izmjene visine kamatne stope (ugovorene, redovne i zatezne), sukladno kretanju i dinamici promjene ugovorenog EURIBOR/LIBOR na tržištu kapitala i izmjenama i dopunama Odluke o kamatnim stopama Banke koje se smatraju sastavnim dijelom Ugovora bez posebnog zaključivanja anexa ovom Ugovoru. Isto tako, stranke na temelju članka 25. predmetnog Ugovora potvrđuju da su ga pročitale i razumjele te da on predstavlja njihovu pravu i ozbiljnu volju, te da prihvaćaju sva prava i obveze koje iz njega proistječu, a tužitelj kao korisnik kredita svojim potpisom u cijelosti prihvaća odredbe poslovnih uvjeta Banke, a osobito Odluke o kamatnim stopama i Odluke o visini naknade za usluge Banke, kao i sve kasnije njihove izmjene i dopune.

9. U odnosu na Ugovor o kreditu broj B3 od 21. ožujka 2006., u članku 4. su regulirane kamate time da korisnik kredita i banka ugovaraju redovnu, promjenjivu kamatnu stopu; i to u odnosu na kamatu u otplati: tromjesečni EURIBOR vezan uz

EUR na dan stavljanja kredita u otplatu plus 3,50% marže godišnje; a u točki 7. je regulirana efektivna kamatna stopa: korisnik kredita izjavljuje da je sukladno važećim propisima upoznat s uvjetima kredita i efektivnom kamatnom stopom (EKS) te da mu je uručen obračun. Prema članku 5. predmetnog Ugovora, korisnik kredita izričito prihvaća sve naknadne izmjene visine kamatne stope (ugovorene, redovne i zatezne), sukladno izmjenama i dopunama Odluke o kamatnim stopama Banke koje se smatraju sastavnim dijelom Ugovora bez posebnog zaključivanja anexa ovom Ugovoru. Nadalje, u članku 5. predmetnog ugovora stranke potvrđuju da su ga pročitale i razumjele te da predstavlja njihovu pravu i ozbiljnu volju, da prihvaćaju prava i obveze koje iz Ugovora proistječu, te da u cijelosti korisnik kredita prihvaća odredbe poslovnih uvjeta Banke i to Odluke o kamatnim stopama i Odluke o visini naknade za usluge banke, kao i kasnije izmjene i dopune.

10. Članak 5. Ugovora o kreditu broj B3 glasi: „Korisnik kredita izričito prihvaća sve naknadne izmjene visine kamatne stope (ugovorene redovne i zatezne, sukladno kretanju i dinamici promjene ugovoreno EURIBOR/LIBOR na tržištu kapitala i izmjenama i dopunama Odluke o kamatnim stopama Banke koje se smatraju sastavnim dijelom Ugovora bez posebnog zaključivanja anexa ovom Ugovoru“.

11. Prema članku 5. Ugovora o kreditu broj 40243/06 od 21. ožujka 2006., korisnik kredita izričito prihvaća sve naknadne visine izmjene kamatne stope (ugovorene, redovne i zatezne), sukladno kretanju i dinamici promjene ugovorenog EURIBOR/LIBOR na tržištu kapitala i izmjenama i dopunama Odluke o kamatnim stopama Banke koje se smatraju sastavnim dijelom Ugovora, bez posebnog zaključivanja anexa ovom Ugovoru.

12. Iz odredbe članka 4. oba Ugovora, proizlazi da su stranke ugovorile promjenjivu kamatnu stopu, što predstavlja valjanu ugovornu odredbu kojom se definira cijena koju će korisnik kredita platiti kreditoru za odobrene kredite uz valutnu klauzulu, u iznosu u kunama, odnosno u proturvrijednosti EUR prema srednjem tečaju S. B. d.d. Osijek na dan korištenja kredita (arg. iz čl. 2. Ugovora broj 40243/06 od 21. ožujka 2006. odnosno čl. 3. Ugovora o kreditu broj B3 od 28. studenog 2007.) Ugovoreno je da je visina kamatne stope vezana za promjenjiv tromjesečni EURIBOR vezan uz EUR na dan plasiranja sredstava plus 4,50% tj. 3,50% marže godišnje. Ova ugovorna odredba je jasna, a činidba je moguća, dopuštena i određena, odnosno određiva.

13. Iz sadržaja članka 5. oba Ugovora proizlazi da bi kreditor svojom jednostranom odlukom mijenjao način obračuna ugovornih kamata, što nije u skladu s pravnom prirodom ugovornih obveznopравnih odnosa, koji nastaju suglasnošću volja ugovornih stranaka i u očitoj je protivnosti s osnovnim načelom ravnopravnosti sudionika u obveznom odnosu (arg. iz članka 3. ZOO-a, kojom odredbom je regulirana ravnopravnost sudionika u obveznom odnosu).

14. Imajući u vidu izneseno, valja zaključiti da neravnopravnost stranaka u njihovim pravima i obvezama proizlazi iz činjenice da kreditor može mijenjati ugovorne odredbe bez ikakvog obrazloženja i bez navođenja određenih i mjerljivih kriterija koji su uvjetovali neprimjerene ugovorne odredbe, a da to druga ugovorna strana bez prigovora prihvaća. Takva ugovorna određenja protivna su odredbi članka 3. ZOO-a te su ništetna u smislu članka 322. (prema kojoj odredbi ugovor koji je protivan Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima ili moralu društva je ništetan, osim ako cilj povrijeđenog pravila ne upućuje na neku drugu pravnu posljedicu ili ako zakon u određenom slučaju ne propisuje što drugo) i članka 324. ZOO-a, kojom odredbom je regulirana djelomična ništetnost i prema tom članku ništetnost neke odredbe ugovora ne povlači ništetnost ugovora ako on može opstati bez ništetne odredbe i ako ona nije bila ni uvjet ugovora ni odlučujuća pobuda zbog koje je ugovor sklopljen (članak 324. stavak 1. ZOO-a).

15. Ocjenjujući i analizirajući citirane odredbe članka 5. oba Ugovora o kreditu proizlazi da nije jasno o čemu ovisi i kakav je način obračuna i visina kamatnih stopa koja će se određivati odlukama kreditora. Kriteriji od kojih ovisi tužiteljeva novčana obveza na isplatu ugovornih kamata moraju biti određeni i mjerljivi. Prema članku 269. stavku 2. ZOO-a, činidba mora biti moguća, dopuštena i određena, odnosno određiva; a prema članku 271. ZOO-a (kad je činidba nedopuštena), činidba je nedopuštena ako je protivna Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima ili moralu društva. Nadalje, prema članku 272. stavku 1. ZOO-a (kad je činidba određiva), činidba je određiva ako ugovor sadrži podatke s pomoću kojih se može odrediti ili su strane ostavile trećoj osobi da ju odredi.

16. Slijedom iznesenog, budući da se radi o ništetnoj odredbi koja je protivna prisilnom propisu, nije odlučna niti

relevantna činjenica da su stranke izjavile da prihvaćaju sklopljeni Ugovor i da ga javni bilježnik solemnizira. Iz iznesenog proizlazi da je sud prvog stupnja pogrešno primijenio materijalno pravo kada je odbio tužbeni zahtjev na utvrđenje ništavosti odredaba članka 5. oba Ugovora.

17. Zbog toga je valjalo na temelju članka 373. točke 3. ZPP-a prvostupanjsku presudu u točki I. 1. i 3. njezine izreke preinačiti i utvrditi ništetnom odredbe članka 5. oba Ugovora o kreditu; a sve kako je odlučeno u izreci ove drugostupanjske presude.

18. Kako je uvodno izneseno, u odnosu na točke I. 2. i 4. njezine izreke presudu je valjalo ukinuti budući je u tom dijelu ostvaren žalbeni razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavka 2. točke 11. ZPP-a, budući u tom dijelu nema razloga o odlučnim činjenicama i budući da sud prvog stupnja zbog pogrešnog pravnog pristupa nije utvrđivao relevantne činjenice.

19. Naime, iz podataka u spisu nesporno proizlazi da je tužitelj još u tužbi predložio izvođenje financijskog vještačenja radi izračuna razlike između plaćene i ugovorene kamatne stope u utuženom razdoblju za; a u odnosu na oba Ugovora o kreditu. Kako je izneseno, zbog pogrešnog pravnog pristupa prvostupanjski sud nije izveo predloženo financijsko vještačenje zbog čega je činjenično stanje ostalo neutvrđeno u dijelu zahtjeva koji se odnosi na isplatu preplaćenog iznosa od po 6.000,00 kn, a po svakom Ugovoru o kreditu.

20. Zbog toga je na temelju članka 369. stavka 1. ZPP-a prvostupanjsku presudu u točki I. 2. i 4. izreke, te u točki II. izreke (odluka o parničnom trošku) valjalo ukinuti i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje u tom dijelu, a sve kako je riješeno u točki I. izreke ovog drugostupanjskog rješenja.

21. S obzirom na činjenicu da je predmet djelomično ukinut i vraćen sudu na ponovno suđenje, za sada nije moguće ispitati odluku o parničnim troškovima, pa je sukladno odredbi članka 369. ZPP-a ukinuta presuda i u točki II. izreke u odluci o parničnom trošku.

22. U ponovnom postupku sud prvog stupnja imati će u vidu primjedbe iznesene u ovom ukidnom rješenju, dopuniti dokazni postupak sukladno tužiteljevim prijedlozima (te imajući u vidu i tužiteljev prijedlog za provođenje financijskog vještačenja; a sve kako je to tužitelj predložio još u tužbi), nakon čega će donijeti novu na zakonu osnovanu odluku. Naime, tužitelj je još u tužbi predložio izvođenje financijskog vještačenja radi izračuna razlike između stvarno obračunate i naplaćene kamate; a radi pogrešnog pravnog pristupa sud nije izveo predloženo financijsko vještačenje pa je činjenično stanje ostalo neutvrđeno i u dijelu tužbenog zahtjeva koji se odnosi na isplatu iznosa od 6.000,00 kn po pojedinom Ugovoru.

23. Tuženiku nije priznat trošak sastava odgovora na žalbu, jer ta postupovna radnja nije bila potreba za vođenje ove parnice, a sve u smislu članka 154. i članka 155. Zakona o parničnom postupku.

24. Stoga je riješeno kao u točki II. izreke ovog drugostupanjskog rješenja.

25. Na temelju članka 166. stavka 1. Zakona o parničnom postupku ostavljeno je da sud u konačnoj odluci odluči o parničnim troškovima, a sve kako je riješeno u točki III. izreke ovog ukidnog rješenja.

Zagreb, 9. svibnja 2023.

Predsjednica vijeća
Branka Šabarić Zovko

Fiksni tečaj konverzije 7,53450